



Aanbesteding Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang (stand van zaken februari 2022)

Inleiding

De gemeenten Beverwijk, Bloemendaal, Haarlem, Haarlemmermeer, Heemskerk, Heemstede, Velsen en Zandvoort (hierna de regio) zijn gezamenlijk een regionale aanbestedingsprocedure gestart om de maatwerkvoorzieningen Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang in te kopen. In de verwervingsstrategie is omschreven *wat* de regio wil bereiken met de aanbesteding. In december 2021 is de verwervingsstrategie Beschermd Wonen en Maatschappelijke vastgesteld door alle colleges uit de regio. De verwervingsstrategie is vervolgens aangeboden aan alle gemeenteraden. De opmerkingen van de gemeenteraden zijn centraal verzameld. Via deze informatiebrief wordt u geïnformeerd over de binnengekomen aanbevelingen.

Ondertussen is ook het selectiedocument opgesteld. Het selectiedocument is de eerste stap in de uitwerking van de verwervingsstrategie. Het selectiedocument wordt door de gemeenten gebruikt om aanbieders te selecteren die deelnemen aan de dialoof fase van de aanbesteding. Opmerkingen en aanbevelingen die in de verschillende raadscommissies zijn gemaakt, zijn waar mogelijk direct verwerkt in het selectiedocument. In deze brief leest u hoe dit is gedaan.

Reacties vanuit de gemeenteraden

Hieronder zijn de binnengekomen vragen en aanbevelingen weergegeven. De reactie volgt direct onder de aanbeveling/ vraag en is cursief weergegeven.

Gemeenteraad Beverwijk

1. Het stuk is niet altijd scherp. Bijvoorbeeld de opvatting dat in Volkswijken meer bereidheid is tot opname van kwetsbare mensen wordt niet onderbouwd. Wat betekent dit precies? Is onderzoek gedaan?

Reactie: In hoofdstuk 2 paragraaf 2 wordt een opsomming gegeven van de belangrijkste uitkomsten van de onderzoeken die zijn gehouden in de periode van 2018 tot en met 2021. De zinssnede over de volkswijken is een citaat uit een onderzoek gebaseerd op gesprekken met (oud-)cliënten:

'Ambulantisering en Regionalisering van MO en BW in de regio Zuid-Kennemerland, IJmond en

Haarlemmermeer' (N. Boesveldt, Universiteit Utrecht, 2018- 2022)¹ . Tijdens de interviews hebben uitstromers aangegeven zelf de voorkeur te hebben voor 'volkswijken' omdat ze daar makkelijk aanspraak hebben en er onderling veel acceptatie is. Dit is echter wel afhankelijk van persoonlijke voorkeuren en kan per persoon verschillen. Het volledige onderzoek van N. Boesveldt is terug te vinden via: [Regio Zuid-Kennemerland, IJmond en de Haarlemmermeer – Onderzoek MO/BW \(uva.nl\)](#)

2. In het stuk wordt gesproken over het belang van flexibele regieneming. Ik mis dan de visie op besturen van een organisatie.

Reactie: De visie op het besturen van een organisatie is een taak van de aanbieder zelf. De gemeenten hebben wel een taak om goed af te stemmen wie, welke verantwoordelijkheid heeft. Tijdens de gesprekken met de aanbieders worden afspraken gemaakt en waar mogelijk worden de afspraken vastgelegd in het contract.

3. Onvoldoende vastgoed beschikbaar. Dat geeft ook budgettaire problemen. Hoe kan dit opgelost worden? In het stuk staat dat goed en zakelijk wordt samengewerkt met woningbouwverenigingen maar niets over het maken van Prestatieafspraken.

Reactie: Het is belangrijk om Prestatieafspraken te maken met woningbouwverenigingen. Het maken van prestatieafspraken is echter geen onderdeel van de inkoop. De afspraken met woningbouwcorporaties zijn voor de regio (met uit zondering van Haarlemmermeer) vastgelegd in Pact voor uitstroom. Hiernaast wordt door middel van een innovatiefonds geprobeerd om nieuwe wooninitiatieven te stimuleren. Om aanspraak te maken op het fonds kunnen gemeenten en aanbieders een (project)voorstel indienen.

4. Indien de gewenste doorstroom en uitstroom niet wordt gerealiseerd wordt risico genomen. Wat betekent dat dan voor de gemeentelijke begroting en hoe wordt omgegaan met tegenvallers.

Reactie: De gemeenten hebben aparte afspraken gemaakt over hoe er wordt omgegaan met financiële tegenvallers. Deze afspraken staan omschreven in de Gemeenschappelijke regeling Beschermd wonen regio Zuid-Kennemerland, IJmond en Haarlemmermeer. Zo is er onder andere in de regeling opgenomen dat de zorgkosten de eerste 3 jaar 100% worden verevend. Dit betekent dat als gemeenten tekorten hebben, dit de eerste 3 jaar gedekt wordt uit de reserve, en als gemeenten geld overhouden dit wordt toegevoegd aan de reserve. Hierdoor zijn er de eerste 3 jaar geen voordeel- of nadeelgemeenten. De financiële afspraken tussen gemeenten maken geen onderdeel uit van de verwervingsstrategie.

5. Wat betekent de zin: dat als de gewenste voorstellen niet financieel haalbaar zijn er voldoende ruimte is om te zoeken naar een passend alternatief. Wat dan? Of wordt hiermee bedoeld dat de kwaliteit van de oplossing wordt verminderd.

Reactie: De voorstellen in de verwervingsstrategie zijn nog niet volledig getoetst op uitvoerbaarheid en de financiële haalbaarheid. In de verwervingsstrategie is bewust gekozen om de uitwerking vorm te geven in dialoog met de aanbieders. Op deze manier kunnen we tot producten komen die uitvoerbaar zijn en passen binnen het financieel kader.

6. Mijn advies is om te zien of het stuk scherper gemaakt kan worden en beweringen zonder onderbouwing weg te laten.

Reactie: De verwervingsstrategie is inmiddels in alle colleges uit de regio vastgesteld. De verwervingsstrategie wordt waar mogelijk geconcretiseerd in het selectiedocument. Maar ook het

¹ Alle rapportages zijn terug te vinden via de link: [Regio Zuid-Kennemerland, IJmond en de Haarlemmermeer – Onderzoek MO/BW \(uva.nl\)](#)

selectiedocument wordt niet volledig uitgewerkt, omdat de invulling verder moet worden vormgegeven in overleg met de aanbieders en ervaringsdeskundigen.

Gemeenteraad Bloemendaal

7. Het wegnemen van het onderscheid tussen economische daklozen en OGGZ-daklozen is een aandachtspunt. Nu worden economische daklozen direct doorverwezen naar de eigen gemeente. Hoe wordt hier in de toekomst mee omgegaan? Vaak speelt er wel meer waarbij de vraag is of deze mensen voldoende zelfredzaam zijn, begeleiding is dan ook gewenst.

Reactie: In de nieuwe inkoop wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen economische daklozen en OGGZ-daklozen. De gedachte hierachter is dat ook mensen zonder OGGZ-problematiek soms extra hulp en ondersteuning nodig hebben. Bij de nieuwe contracten kunnen ook mensen die onvoldoende zelfredzaam zijn (ook als er geen OGGZ-problematiek is) gebruik maken van de regionale voorzieningen inclusief begeleiding. Dit betreft de doelgroepomschrijving zoals in de Wmo 2015 voor opvang is opgenomen. Voor de (economische) dakloze mensen die wél zelfredzaam zijn, blijft het lokaal mogelijk om nog aanvullende wooninitiatieven vorm te geven.

Gemeenteraad Haarlem

8. In het stuk geeft u aan om de eigen bijdrage in de opvang te willen verhogen, terwijl we zien dat veel mensen juist moeite hebben met het ophoesten van de eigen bijdrage in de Maatschappelijke Opvang. En bent u bereid om hiervan af te zien?

Reactie: In de verwervingsstrategie worden in hoofdstuk 2, paragraaf 2, uitkomsten van verschillende onderzoeken toegelicht. Het mogelijk verhogen van de eigen bijdrage wordt genoemd als advies in het benchmarkonderzoek van HHM. Dit advies van HHM is niet overgenomen. Op dit moment zijn er geen concrete plannen om de eigen bijdrage van de Maatschappelijke Opvang te verhogen.

9. Zorg voor een goede mix in aanbieders, want we hebben in de eerdere discussies gezien dat de filosofie en de werkstijl van aanbieders echt kan verschillen. En het is goed om in de verwerving ook echt in te zetten in diversiteit in aanbieders, zodat er per cliënt gekeken kan worden naar wat er het beste bij iemand past en hoe die persoon zo snel mogelijk weer de regie kan pakken in diens eigen leven.

Reactie: In de dialoofase wordt veel ruimte geboden aan de verschillende aanbieders om mee te denken in het proces. Hiernaast worden niet alleen professionals betrokken bij de dialoofase maar ook ervaringsdeskundigen zodat ook tijdens de dialoofase de cliënt centraal staat.

10. De gemeente wil in de contracten meer aandacht voor de verantwoordelijkheid van aanbieders om overlast te voorkomen. Ook wil de gemeente dat aanbieders zorgen voor inclusie en acceptatie in de wijk. Is hier niet ook een duidelijke rol voor de gemeente? Bijvoorbeeld bij het realiseren van de voorzieningen zelf. Graag uitgaan van een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

Reactie: Ook gemeenten hebben een rol bij acceptatie en inclusie, zeker bij het inschatten of een locatie passend is in de wijk. Hierbij wordt van de aanbieder verwacht dat zij bij de realisatie van een locatie en open houding hebben en ook contacten leggen met de wijk en of buurt. Ook is er een duidelijke rol voor de aanbieders bij de begeleiding van de cliënt. De aanbieder kan er samen met de cliënt voor zorgen dat er sociale netwerken ontstaan, cliënten mee kunnen doen (eventueel met behulp van vrijwilligers of wijkprofessionals) en dat hulpbronnen die in de buurt beschikbaar zijn zoals ontmoetingspunten, buurthuizen clubs en verenigingen, ook worden gebruikt.

11. De manier hoe wij het willen aanbesteden is nog niet door de Tweede Kamer of Eerste Kamer. Ook is er aangegeven dat wij zonder criteria willen aanbesteden. Ik weet niet wat ik me daarbij moet

voorstellen, dus ik zou daar graag uitleg over willen.

*Reactie: Op 23 april 2021 is het wetsvoorstel Maatschappelijk verantwoord inkopen Jeugdwet en Wmo 2015 bij de Tweede Kamer ingediend. Met het wetsvoorstel wordt het **economisch meest voordelige inschrijvings**-criterium voor de Jeugdwet en Wmo 2015 geschrapt. Daardoor zijn straks ook eenvoudige aanbestedingsprocedures **zonder** offertefase en gunningsmethodieken mogelijk. Hierdoor ontstaat meer tijd en ruimte om de contracten samen met de aanbieders vorm te geven.*

In de verwervingsstrategie is opgenomen dat als de wetgeving niet tijdig is aangenomen er wordt overgestapt op een alternatieve aanbestedingsprocedure met offertefase. Inmiddels is bekend dat de wetswijziging wordt uitgesteld wat betekent dat wordt overgestapt naar een aanbestedingsprocedure inclusief gunningssystematiek. De uitgangspunten blijven onveranderd; in de aangepaste procedure is veel ruimte voor dialoog en zo min mogelijk administratieve lasten.

Gemeenteraad Heemskerk

12. Houdt rekening met de problematiek van cliënten die niet kunnen aarden in een wijk.

Reactie: In de nieuwe contracten wordt meer nadruk gelegd op de taak van aanbieders om inclusie en acceptatie na te streven in de wijken en buurten. Samen met aanbieders willen gemeenten ervoor zorgen dat cliënten beter kunnen aarden. Belangrijke aspecten hierbij zijn continuïteit van begeleiding bij uitstroom uit de opvang of Beschermd Wonen naar de wijk. De begeleiding kan de cliënt helpen om contact te leggen met buurtbewoners en de lokale wijkprofessionals. Hoe dit op een goede manier kan worden ingevuld, wordt met de aanbieders vormgegeven in de dialooffase. Hiernaast wordt onderzocht of de doorontwikkeling van de producten er ook voor kan zorgen dat er een oplossing is wanneer het een cliënt toch 'even niet lukt' in een wijk. Zo is het voornemen om pauzeplekken te ontwikkelen die bedoeld zijn om een cliënt en diens omgeving tijdelijk te ontlasten. De plekken zijn bedoeld als pauze en kunnen ingezet worden als het thuis even niet meer gaat, of om decompensatie of terugval te voorkomen. De concrete uitwerking wordt vormgegeven met de aanbieders in de dialooffase.

13. Zorg dat er voldoende ruimte is voor op- en afschaling van zorg.

Reactie: Op dit moment is er 'trajectbegeleiding op maat' beschikbaar voor cliënten die in de opvang verblijven en wordt de begeleiding voor cliënten Beschermd Wonen vormgegeven middels een 'arrangement op maat'. Beide vormen van ondersteuning kunnen op- en afgeschaald worden als dat nodig is. Voor zowel Beschermd Wonen als Maatschappelijke Opvang is het voornemen om het product 'trajectbegeleiding op maat' in te kopen. Het inzetten van trajectbegeleiding maakt het mogelijk om cliënten die wachten op een (vervolg)plek alvast passende begeleiding te kunnen aanbieden. Aanbieders hebben een oproep gedaan om het proces van op- en afschalen flexibeler te maken. Tijdens de dialooffase wordt de trajectbegeleiding en de flexibiliteit ervan met aanbieders verder uitwerken.

Gemeenteraad Heemstede

14. De commissie heeft zorgen over de toename van de doelgroep en het tekort aan woningen in de gemeente. De aanbeveling wordt gedaan om gebouwen die een deel van de week leeg staan te betrekken in de plannen.

Reactie: Op dit moment is er geen structurele toename van de doelgroep. Door de openstelling van de Wet langdurige zorg (Wlz) voor cliënten met een psychiatrische diagnose is de doelgroep Beschermd Wonen in de Wmo zelfs afgenomen. Het tekort aan woningen en woonplekken is een landelijk probleem en speelt niet alleen in deze regio. Uw aanbeveling om gebouwen in te zetten die leeg staan is mooi. Helaas is er in deze aanbesteding geen ruimte om de aanbeveling een plek te geven, omdat deze aanbesteding gaat over het inkopen van nieuwe producten en niet over het realiseren van extra woningen. Het is wel mogelijk om in uw eigen gemeente te kijken welke mogelijkheden er zijn om extra uitstroombmogelijkheden of voorzieningen te realiseren. In de lokale uitvoeringsprogramma's die door

elke regiogemeente moeten worden opgesteld kan elke individuele gemeente daar aandacht aan geven.

Gemeenteraad Velsen

15. Komt er budget beschikbaar om samenwerking tussen aanbieders te bevorderen?

Reactie: Het is de gemeentelijke wens en die van aanbieders om de onderlinge samenwerking tussen aanbieders te stimuleren. De samenwerking zelf moet echter geen doel op zich worden maar bijdragen aan de kwaliteit van de ondersteuning aan cliënten. Er wordt daarom geen budget opgenomen voor de samenwerking zelf. Wel wordt de samenwerking op andere manieren gefaciliteerd en gestimuleerd, bijvoorbeeld door de begeleiding los te koppelen van het verblijf. Hierdoor wordt het voor aanbieders mogelijk om op een locatie samen te werken. Ook in de dialoofase is het stimuleren van de samenwerking tussen aanbieders onderwerp van gesprek.

Hoe hebben we de opmerkingen verwerkt in het selectiedocument?

De gemeenten willen samen met de aanbieders het contract afstemmen. Dit doen de gemeenten in de dialoofase van de aanbesteding. Alle geselecteerde aanbieders worden uitgenodigd voor de dialoofase. In het selectiedocument is opgenomen welke onderwerpen in ieder geval aan bod moeten komen tijdens de dialoog. Naar aanleiding van de aanbevelingen van de gemeenteraden zijn hier de thema's 'acceptatie en inclusie', 'samenwerking' en 'op- en afschalen' aan toegevoegd. De doelstelling van de dialoog is om met aanbieders afspraken te maken over deze onderwerpen en over wat er geregeld moet zijn voor de start van de voorzieningen.

Tot slot

Tijdens het gehele verwervingsproces wordt er up-to-date informatie op de website van Haarlem geplaatst. Geïnteresseerde kunnen via de website volgen wat de laatste stand van zaken is.